

Església del Roser de Palà Vell

Navàs

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Al nucli de Palà de Torroella. Antic terme del castell de Torroella. Parròquia de Sant Salvador de Torroella .Sector oest del terme municipal.
Emplaçament	Carretera de Manresa a Cardona (C-55). Al km. 50 o 52 sortida cap a la variant de la carretera vella.
Alçada:	340
Coordenades:	
Latitud:	41.85571
Longitud:	1.71935
UTM Est (X):	393699
UTM Nord (Y):	4634549

Classificació

Número de fitxa	08141 - 212
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Contemporani Historicista
Segle	XX
Autoria de l'element:	Casimir Sala (constructor); Josep Planas (escultor); Josep Andreu Borges (marmolista)
Estat de conservació	Bo
Protecció	Legal
Tipus de protecció:	BCIL
Observacions protecció:	Pla Especial Urbanístic de Protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages), 2018, amb el núm. 04.01.EA. Núm. registre BCIL: 13933-I Publicació DOGC: 29/04/2019
Data aprovació:	dc., 20/02/2019 - 12:00
Número inventari	IPA 16855
Generalitat i altres inventaris	

Accés	Fàcil
Ús actual:	Religiós
Titularitat	Pública
Titular:	Ajuntament de Navàs

Fitxes associades:

[Mas Palà](#)

[Colònia de Palà de Torroella](#)

[El Convent](#)

Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana

Data de registre de la fitxa: dc., 31/03/2021 - 11:16

Descripció

Església de l'antiga colònia de Palà Vell, adossada al mas Palà (residència dels amos) i reconstruïda de nova planta a la dècada de 1940 en estil neogòtic. És de planta rectangular, d'una sola nau i amb l'accés principal a la façana sud-est a través del campanar. En aquesta façana hi destaca l'esvelta torre del campanar, de planta quadrada i ordenat en base a un eix amb tres nivells d'obertures verticals. A la part inferior el portal, de disseny neoromànic, és format per un arc de mig punt amb dues arquivoltes i, lateralment, queda emmarcat per dos pilars amb base i capitells amb ornaments naturals. El timpà és decorat amb un motiu simbòlic que fa al·lusió als peixos i els pans. Les dues obertures superiors, d'estil neogòtic, repeteixen un mateix esquema, amb un finestral geminat d'esvelta columna emmarcat dins un arc de mig punt. Les dues façanes laterals del campanar (al nord-est i sud-oest) s'ordenen amb obertures de proporcions verticals molt més estilitzades i sense presència de vitralls. El campanar és coronat per un cos més petit i molt estilitzat que acull les campanes, flanquejat per un seguit de pinacles i rematat amb una teulada de ceràmica vidrada de forma piramidal.

La façana sud-est, que és la més visible al costat del campanar, presenta una finestra d'arc ogival amb vitralls i un rosetó al seu damunt. Aquesta obertura ogival es repeteix a la façana nord-est com a element principal de la composició. Els paraments són acabats amb estucat que imita un carreuat clàssic, marcant amb relleu i una tonalitat diferent les cadenes cantoneres. Davant de la façana principal l'accés a l'església es fa mitjançant una petita avinguda terrassada que s'eleva sobre els jardins del convent, adossat a l'església pel costat sud.

Interiorment, l'església adopta una planta en forma de creu, amb absis poligonal i dues capelles laterals amb altars. El sostre és cobert amb volta de creueria. Al peu de l'església hi ha un cor amb barana de gelosia. Al punt central de l'absis destaca una àmplia fornícula que, a manera de cambril, acull la imatge del Roser, titular del temple. A la mateixa alçada, en cadascuna de les cares de l'absis hi trobem imatges de diferents sants: A l'esquerra santa Rita, sant Antoni i sant Josep. I a la dreta sant Joan Baptista, sant Llorenç de Brindisi i sant Nicolau. La posició preeminent de sant Josep i sant Joan fan al·lusió directa als promotors de la colònia: Joan Baptista Palà Valls (fundador) i el seu germà Josep Palà Valls (pare del que seria el següent amo, Joan Palà Claret).

El creuer de la nau consta d'una capella a cada extrem. La de l'esquerra està dedicada a la Pietat, amb una escultura sobre l'altar on la Dolorosa acull el Crist en braços. A la seva dreta hi ha una imatge de sant Llorenç de Brindisi i, a l'esquerra, de santa Llúcia. L'altra capella, al costat oposat, és presidida per una imatge central del Sagrat Cor de Jesús que és flanquejada per sant Antoni de Pàdua i per sant Ramon Nonat. Tant l'altar principal com els laterals són ornamentats amb una rica decoració d'arts aplicades. Cal dir que per la banda dreta l'església comunica amb la Casa de l'Amo, mentre que per l'esquerra hi tenien accés les monges des del convent.

Observacions:

Informació facilitada per Ester Llobet

Història

Des de molt antic el mas Palà ja tenia un oratori o capelleta interior. L'església exterior fou fundada l'any 1601 per l'hereu, Joan Palà, i tenia un emplaçament proper a l'actual. Estava dedicada a la Mare de Déu i a Sant Joan Baptista. Per això molts dels hereus del mas tenien el nom de Joan. Era una capella privada i sempre fou sufragània de la parròquia de Torroella, coneguda popularment com a Sant Joan del Camp. Va ser objecte de nombroses reformes, com la que s'hi va fer el 1869, força important. El 1879 va ser beneïda com a capella pública, i això va suposar probablement noves reformes. Sembla que a partir de 1890 la capella ja estaria al servei del culte i formació religiosa de la colònia, atès que ja disposava de capellà propi.

En aquesta primera església, s'hi va col·locar un antic retaule de l'oratori particular del mas. La porta del temple s'orientava a llevant, lleugerament desviada de l'orientació que té actualment. Era un edifici de construcció senzilla, d'una sola nau amb una petita espadanya. L'entrada era per un costat, de cara a l'altar. La primitiva església del mas tenia la rectoria annexada pel costat sud.

L'església va ser destruïda durant la Guerra Civil, junt amb els sants, que van cremar a la plaça de davant del temple. També es va destruir el retaule major, col·locat en substitució de l'antic, obsequi de Joan de Palà a la seva esposa Patrocini Bertran. Feia pocs anys que presidia l'església i els altars laterals hi feien conjunt. L'altar antic (del segle XVII) s'havia col·locat en una de les capelles laterals. Aquest antic retaule era presidit per una imatge de la Mare de Déu del Roser molt venerada a l'època. En aquesta època es va tallar una gran alzina que hi havia davant l'església. Durant la guerra la fàbrica va ser col·lectivitzada i la casa pairal va ser ocupada pel sindicat de pagesos. Els rabassaires utilitzaven l'església com a magatzem per al sulfat que repartien als vinyataires.

Després de la guerra la capella va ser substituïda per una església de nova planta d'estil neogòtic i va adquirir també l'advocació de sant Llorenç de Brindisi, patró del mas i de la colònia. La relació amb aquest sant ve de lluny, arran d'un episodi miraculós que sant Llorenç va obrar en aquesta mateixa església l'any 1603, quan s'hostatjà a l'hostal del mas Palà durant un viatge que feia per Catalunya. La reforma integral de l'església fou l'obra més rellevant a la colònia a la dècada de 1940. La va dur a terme el constructor cardoní Casimir Sala. Va ser inaugurada pel bisbe Comellas el 24 de juny de 1942. En l'obra hi van col·laborar altres artistes, alguns vinguts de Barcelona. Els retaules van ser construïts per l'escultor Josep Planas. La imatgeria va ser fabricada als tallers d'escultura religiosa del carrer de Sant Sever de Barcelona. Els vitralls van ser confeccionats per Granell i Companyia. Els treballs en pedra els va executar el marmolista manresà Josep Andreu Borges. La Forja va ser obra de J. Fló, i tota la fusta havia estat treballada pel mestre Santamaria de Cardona.

El nou campanar era l'element més espectacular. S'hi van col·locar campanes noves en substitució de l'antiga, destruïda durant la guerra. Van ser foses a Olo, l'any 1944, a la fundició de la casa Barberí. Van ser anomenades Joana, la grossa, Francisca la segona i Teresa la petita, que recuperava el nom de l'antiga. Després d'aquesta primera reconstrucció dels anys immediats de postguerra l'església va ser objecte encara d'una segona reforma entorn de la dècada de 1950.

Bibliografia

CAIXAL, ÀLVAR; VILAMALA, Imma i altres (2018). *Pla Especial Urbanístic de protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages)*. Ajuntament de Navàs. Fitxa 04.01.EA

CAPSADA, J.; DUARRI, C.; LLOBET, E. (2010). *La Grandària del Món. Entorn, història i imaginari de Palà de Torroella*. Edicions de l'Albí. Berga, 130-131.

FÀBREGA, A.; FONS, R.; LLOBET, E. (2014). *Fàbriques de riu*. Centre d'Estudis del Bages. Ajuntaments de Callús, Súria, Sant Mateu de Bages i Navàs, p. 93-108.

